

0 3 cm

5 pav. Žalvarinė rimbo buožė. MINK nuotr.

Fig. 5. A copper alloy tip of a flail handle.

6 pav. Renginyje aptiktų archeologinių radinių pavyzdžiai: 1 – siauraašmenis kirvis; 2 – ietigalis lapo formos plunksna; 3 – kalavijo buožėlė; 4 – kalavijo makštų apkalas; 5 – apvali lieta segė; 6 – raktelio dalis; 7 – pentino žvaigždutės dalis (1–2 – geležiniai, 3–7 – žalvariniai). MINK nuotr.

Fig. 6. An assortment of archaeological finds collected during the event (1–2 – iron, 3–7 – copper alloy): 1 – a narrow-blade axe; 2 – a lanceolate spearhead; 3 – a pommel; 4 – a fitting for the tip of a scabbard; 5 – a cast round brooch; 6 – key bit; 7 – a partial rowel.

2023 m. renginyje surinktas rekordinis galimai archeologinių ir tikrų archeologinių radinių skaičius rodo, kad Lietuvos archeologinis paveldas yra gausesnis, nei kad manyta iki šiol. Jo artefaktų registravimas ir įtraukimas į mokslinę apyvarta yra labai svarbi iki šiol tinkamai neišspręsta problema.

2 lentelė. 2023 m. sąskrydžio metu aptikti archeologiniai radiniai

Eil. Nr.	Radinys	Skaičius, vnt.
1	Monetos (įvairaus laikmečio)	76
2	Segės ir jų dalys	20
3	Žiedai ir jų dalys	16
4	Sagos	9
5	Žvangučiai	5
6	Verpstukai	3
7	Kirviai	2
8	Kalavijo makštų apkalas	2
9	Kryželiai ir jų dalys	2
10	Ietigalis	1
11	Rimbo buožė	1
12	Kiti radiniai	45

Archaeological Finds from the 2023 Meeting of the Metal Detector Users' Club

In the summer of 2023, during the 2023 meeting of the Metal Detector Users' Club (Fig. 1), 182 potential archaeological finds were collected in the ploughed fields around the villages of Sokiai, Morkūnai, and Petraičiai (Figs. 3, 4). Noteworthy finds included the tip of a flail handle (Fig. 5), a sword pommel, a spearhead, axes, jewellery (Fig. 6), and 76 coins (17th–mid-20th centuries). This assortment of finds demonstrated that Lithuania's archaeological heritage is more abundant than previously thought.

Žygimantas Savickas

Naujos archeologinės radimvietės Vilkaviškio rajone

2024 m. VU magistro studijų, „Kraštovaizdžio archeologija: tyrimų strategijos ir metodai" dalyko praktinės užduoties metu, konsultuojant doc. dr. G. Vėliui ir dr. R. Vengaliui, analizuojant LiDAR duomenis, senus Lietuvos žemėlapius ir atliekant paviršiaus žvalgymus, buvo aptiktos dvi naujos neįtvirtintos geležies amžiaus

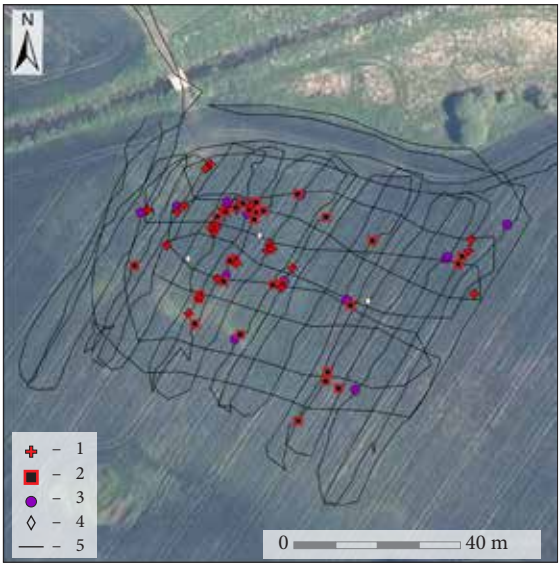

2 pav. Bučiūnų radimvietė II: 1 – grublėtoji keramika; 2 – lipdytinė keramika lygiu paviršiumi; 3 – lipdytinė keramika neišlikusiu paviršiumi; 4 – keramika, nenustatyta formavimo technika; 5 – žvalgytas maršrutas. Ž. Savicko brėžinys.

Fig. 2. Bučiūnai II findspot: 1 – rusticated pottery; 2 – hand-built pottery with a smooth surface; 3 – hand-built pottery with surface missing; 4 – pottery of unknown production technique; 5 – survey route.

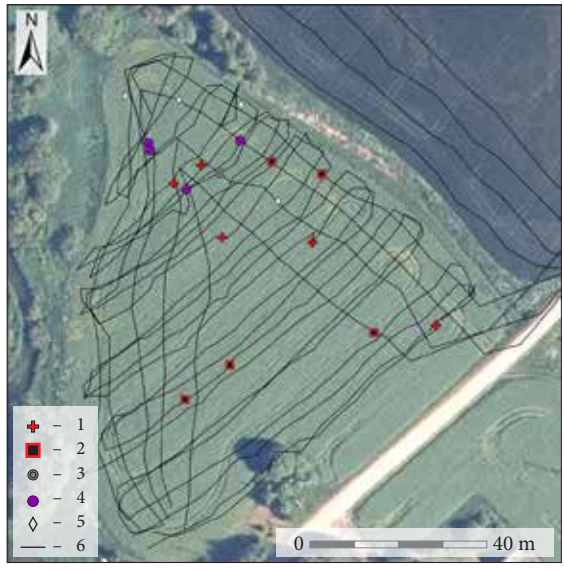

1 pav. Bučiūnų radimvietė I: 1 – grublėtoji keramika; 2 – lipdytinė keramika lygiu paviršiumi; 3 – apžiesta keramika; 4 – lipdytinė keramika neišlikusiu paviršiumi; 5 – keramika, nenustatyta formavimo technika; 6 – žvalgytas maršrutas. Ž. Savicko brėžinys.

Fig. 1. Bučiūnai I findspot: 1 – rusticated pottery; 2 – hand-built pottery with a smooth surface; 3 – hand-built pottery with a wheel-thrown finish; 4 – hand-built pottery with surface missing; 5 – pottery of unknown production technique; 6 – survey route.

radimvietės užnemunėje. Užnemunės žemumos geografinis regionas, kaip ir visa užnemunė, pasižymi piliakalnių gausa, tačiau kitų archeologinių objektų – labai nedaug, ypač kai kalbama apie geležies amžių. Jei neįtrauktume piliakalnių, pamatytume, kad beveik visoje žemumoje (apie 2750 km^2 plotas) nėra archeologinių objektų. Net ir įtraukus piliakalnius čia egzistuoja dvi masyvios archeologinės dykros, atskirtos tik Šešupės krantuose esančių piliakalnių.

Siekiant patikrinti, ar neįtvirtintų gyvenviečių regione nėra tik todėl, nes neatliekama pakankamai tyrimų, skirtų jiems rasti, paviršiaus žvalgymams buvo pasirinkta Vilkaviškio rajono Bučiūnų kaimo (Klausučių sen.) teritorijos vietovė, esanti 500 m į PR nuo Klausučių kaimo. Vietovėje buvo apie 3,43 km ilgio ir 490 m pločio ežeras, kuris šiuo metu yra virtęs žemapelke (Simanėliškių pelkė). Pelkę (anksčiau – ežerą) Š dalyje kerta Šeimenos upė. Dešiniojo upės kranto ir ežero R kranto santakoje – kalva, kuri sudaro pusiasalį. Paviršiaus žvalgymai atlikti buvusio ežero Š krante, 0,24 km^2 plote, nueitas kelias ir aptikti radiniai fiksuoti mobiliuoju GPS įrenginiu. Paviršiaus matomumas didžiojoje dalyje teritorijos buvo 70–100 %.

Bučiūnų radimvietė I aptikta plote tarp Šeimenos upės ir jos bevardžio intako (1 pav.). Laukas būtų plėstas ir toliau palei upę ir intaką, tačiau tam trukdė kelias ir už jo esanti sodyba. Vieta ant greičiausiai santakos sąnašų sudarytos kalvos. Dirbamas laukas, užsėtas žiemkenčiais, matomumas – 100 %. Pradėjus žvalgymą aptikta lipdytinės keramikos fragmentų, todėl laukas peržvalgytas atstumu kas 3 m. Aptikti 5 grublėtosios keramikos fragmentai, tarp jų pakraštėlis su įspaudais, taip pat 5 lipdytinės keramikos lygiu paviršiumi fragmentai, lipdytinės keramikos nenustatytu paviršiumi, apžiestos keramikos fragmentas. Keramika išsibarsčiusi per visą lauką, nėra pastebimos koncentracijos vietos. Radinių kiek mažiau prie Šeimenos kranto, pagal LiDAR žemėlapį ši krantinė anksčiau galėjo būti po vandeniu. Žvalgytas plotas – 29 014 m^2.

Bučiūnų radimvietė II – ant dešiniojo upės kranto ir ežero R kranto santakoje esančios kalvos, sudarančios pusiasalį ar salą (2 pav.). Viso objekto žvalgyti nepavyko, nes R dalis, kurioje yra aukščiausia kalvos dalis, žvalgymų metu buvo nesuarta ir nenušienauta. Likusi V dalis užsėta žiemkenčiais, matomumas – 90 %. PV krantas, kuriame radinių neaptikta, labai drėgnas, kaip ir toliau esantys dirbami laukai, kurie pagal LiDAR žemėlapį anksčiau buvo ežero dugnas. Vis dėlto visame likusiame plote aptikta daug tankiai išsibarsčiusios lipdytinės keramikos fragmentų. Didžiausia grublėtos keramikos koncentracija – pusiasalio V dalyje. Tarp jos 4 pakraštėliai, vienas su įspaudas, iš viso grublėtu paviršiumi 23 fragmentai. Daugiausia (27 fragmentai) – lipdytinės keramikos lygiu paviršiumi. Taip pat aptikta 18 lipdytinės keramikos nenustatyta formavimo technika fragmentų. Žvalgytas plotas – 13 536 m^2.

Paviršiaus žvalgymų metu aptiktos dvi senovės radimvietės. Rastos grublėtosios keramikos šukės (stambaus grublėtumo, jo masė sausa, be priemaišų ir smulkaus grublėtumo) ir lipdytinė keramika lygiu paviršiumi (3 pav.) leidžia objektus datuoti gan plačiai: viduriniu ir vėlyvuoju geležies amžiumi. Viena nuo kitos radimvietės nutolusios 800 metrų atstumu. Abi įsikūrusios gėlo vandens apsuptose vietovėse ant ežero kranto. Kadangi radaviečių geografinės vietovės atitinka išsikeltus kriterijus – vandens telkinių krantuose, ežero ir upių santakose, kitų senovės gyvenviečių regione galima ieškoti būtent pagal juos.

3 pav. Keramikos fragmentai: 1–4 – aptikti Bučiūnų radimvietėje I; 5–9 – aptikti Bučiūnų radimvietėje II. Ž. Savicko nuotr.

Fig. 3. Pottery fragments: 1–4 – from Bučiūnai I; 5–9 – from Bučiūnai II.

New archaeological sites in the Vilkaviškis district

In 2024, a field survey was conducted in the district of Vilkaviškis (SW Lithuania), around the Simanėliškės swamp. Two new Iron Age sites were discovered. The Bučiūnai I site is situated in between the Šeimena River and its unnamed inflow; Bučiūnai II is situated on a hill, between the eastern shore of the swamp and the right bank of the River Šeimena. Both sites contained clusters of hand-built pottery fragments, which hints at the presence of Iron Age settlements.